

WYROK Z DNIA 21 CZERWCA 2012 R.

SNO 31/12

Przewodniczący: sędzia SN Marek Pietruszyński.

Sędziowie SN: Grzegorz Misiurek, Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny z udziałem sędziego Sądu Okręgowego – Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego oraz protokółanta po rozpoznaniu w dniu 21 czerwca 2012 r. sprawy obwinionej sędziego Sądu Rejonowego w związku z odwołaniem obwinionej od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 20 stycznia 2012 r., sygn. ASD (...)

- I. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok,
- II. kosztami sądowymi postępowania odwoławczego obciążył Skarb Państwa.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny, po rozpoznaniu wniosku Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym, wyrokiem z dnia 20 stycznia 2012 r. uznał obwinioną sędziog Sądu Rejonowego za winną tego, że od dnia 5 października 2009 r. do dnia 28 października 2011 r., w 10 sprawach zaniechała terminowego sporządzenia uzasadnień wyroków, rażąco przekraczając terminy wykonania tej czynności procesowej w następujących sprawach Sądu Rejonowego:

– II UK 455/08 – w której przedłużony w trybie art. 423 § 1 k.p.k. termin do sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku upłynął dnia 5 października 2009 r., uzasadnienie zostało oddane 26 marca 2010 r., tj. z przekroczeniem ustawowego terminu o 173 dni,

– II UK 152/09 – w której termin do sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku upłynął dnia 21 grudnia 2009 r., uzasadnienie zostało oddane 26 marca 2010 r., tj. z przekroczeniem ustawowego terminu o 96 dni,

– II K 390/09 – w której przedłużony w trybie art. 423 § 1 k.p.k. termin do sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku upłynął dnia 22 stycznia 2010 r., uzasadnienie zostało oddane 26 marca 2010 r., tj. z przekroczeniem ustawowego terminu o 64 dni,

– II K 382/09 – w której termin do sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku upłynął dnia 25 lutego 2010 r., uzasadnienie zostało oddane 31 maja 2010 r., tj. z przekroczeniem ustawowego terminu o 95 dni,

– II K 402/09 – w której dwukrotnie przedłużany w trybie art. 423 § 1 k.p.k. termin do sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku upłynął dnia 29 października 2010 r., uzasadnienie zostało oddane 9 grudnia 2010 r., tj. z przekroczeniem ustawowego terminu o 42 dni,

– II K 335/10 – w której przedłużony w trybie art. 423 § 1 k.p.k. termin do sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku upłynął dnia 25 marca 2011 r., uzasadnienie zostało oddane 31 sierpnia 2011 r., tj. z przekroczeniem ustawowego terminu o 159 dni,

– II K 104/10 – w której dwukrotnie przedłużany w trybie art. 423 § 1 k.p.k. termin do sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku upłynął dnia 18 maja 2011 r., uzasadnienie zostało oddane 27 września 2011 r., tj. z przekroczeniem ustawowego terminu o 132 dni,

– II K 445/10 – w której dwukrotnie przedłużany w trybie art. 423 § 1 k.p.k. termin do sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku upłynął dnia 31 maja 2011 r., uzasadnienie zostało oddane 8 grudnia 2011 r., tj. z przekroczeniem ustawowego terminu o 191 dni,

– II K 427/10 – w której przedłużony w trybie art. 423 § 1 k.p.k. termin do sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku upłynął dnia 20 maja 2011 r., uzasadnienie zostało oddane 1 sierpnia 2011 r., tj. z przekroczeniem ustawowego terminu o 73 dni,

– II K 261/09 – w której przedłużony w trybie art. 423 § 1 k.p.k. termin do sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku upłynął dnia 1 czerwca 2011 r.,

uzasadnienie zostało oddane 6 września 2011 r., tj. z przekroczeniem ustawowego terminu o 97 dni,

tj. przewinienia służbowego przewidzianego w art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 z późn. zm.; dalej także „u.s.p.”) polegającego na oczywistej i rażącej obrazie przepisu prawa określonego w art. 423 § 1 k.p.k. i za to na podstawie art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych w związku z art. 109 pkt 1 tej ustawy wymierzył jej karę dyscyplinarną upomnienia.

W sprawie ustalono, że sędzia orzekała w wydziale karnym Sądu Rejonowego, a w razie konieczności również w innych wydziałach. Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny wyrokiem z dnia 29 czerwca 2009 r. ukarał ją naganą za przekroczenie terminów sporządzenia ośmiu uzasadnień w okresie od dnia 25 maja 2008 r. do dnia 12 lutego 2009 r. Z tych samych przyczyn prezes Sądu Rejonowego dnia 30 marca 2010 r. zwrócił jej uwagę w trybie art. 37 § 4 u.s.p. Jednak obwiniona nadal nieterminowo sporządzała uzasadnienia wyroków i opóźnienia wynosiły: 173 dni w sprawie II K 455/08, 96 dni w sprawie II K 152/09, 64 dni w sprawie II K 390/09; 95 dni w sprawie II K 382/09; 42 dni w sprawie II K 402/09; 159 dni w sprawie II K 335/10; 132 dni w sprawie II K 104/10; 191 dni w sprawie II K 445/10; 73 dni w sprawie II K 427/10; 97 dni w sprawie II K 261/09. W październiku 2011 roku została przeprowadzona wizytacja wydziału karnego, którą objęto okres od stycznia 2008 roku. Ustalono, że w tym okresie przewodniczący wydziału sporządził 33 uzasadnienia a obwiniona 156. We wnioskach sędzia wizytator wskazał na konieczność zmiany dotychczasowej organizacji pracy w wydziale. Obwiniona przyznała, że uchybiła terminom sporządzenia uzasadnień w sprawach wskazanych przez Zastępcę Rzecznika. Wyjaśniła, że złożyło się na to kilka okoliczności, przede wszystkim zmniejszona obsada sędziów w wydziale karnym, nierównomierne obciążenie sędziów sprawami, przydzielanie jej spraw obszernych i skomplikowanych, tzw. starych, które należało niezwłocznie rozpoznać. Sędzia orzekała z reguły trzy razy w tygodniu, pracowała wieczorami i nocami, w dni wolne od pracy, a nawet w okresie urlopu wypoczynkowego. W ocenie prawnej Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji przyjął, że zachowanie obwinionej oczywiście i rażąco naruszało normę z art. 423 § 1 k.p.k., co wynika z przekroczeń terminu od 42 do 191 dni. Było to szkodliwe społecznie, jako zagrażające sprawnemu przebiegowi postępowania oraz interesom procesowym

stron. W zakresie stopnia winy Sąd miał na uwadze spiętrzenie obowiązków spoczywających na obwinionej, zmniejszenie obsady wydziału, nierównomierne i na niekorzyść obwinionej obciążenie pracą sędziów w wydziale, skomplikowany charakter spraw, w których obwiniona zaniechała terminowego sporządzania uzasadnień. Orzecznictwo obwinionej charakteryzowało się wysokim poziomem stabilności. Z drugiej strony nie można było pominąć wymierzonej jej uprzednio kary dyscyplinarnej nagany, jednak nieznaczny stopień zawinienia i okoliczności łagodzące w obecnej sprawie (postawa i wyjaśnienia obwinionej, stabilne orzecznictwo oraz aktualna terminowość w sporządzaniu uzasadnień) uzasadniały wymierzenie najłagodniejszej kary dyscyplinarnej upomnienia.

W odwołaniu obwiniona wniosła o uchylenie orzeczenia i uniewinnienie jej, ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Zarzuciła obrazę przepisów postępowania przez oddalenie wniosków dowodowych o przesłuchanie dwóch świadków, których wiedza o mechanizmach obciążania jej od lat sprawami złożonymi, obszernymi oraz wieloosobowymi i wieloczynowymi pozwoliłaby na dogłębną ocenę sytuacji zaistniałej w okresie ostatnich czterech lat oraz oparcie orzeczenia na selektywnie wybranym materiale ograniczającym się do przypisania przewinienia służbowego, a także błąd w ustaleniach polegający na oczywistej i rażącej obrazie art. 423 § 1 k.p.k., wobec nieuwzględniania w dostatecznym stopniu takich okoliczności jak presja wywierana na szybkość rozpoznawania spraw, brak przez długi okres pełnej obsady sędziowskiej, obciążenie sprawami pierwotnie przekazanymi do referatu innych sędziów wbrew zasadzie równomiernego obciążania sędziów oraz obciążanie obwinionej obowiązkami wbrew obowiązującemu podziałowi czynności, w tym czynnościami w ramach zastępstwa, na które nie miała wpływu.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Odwołanie nie zostało uwzględnione, jako że zarzucana „obraza przepisów postępowania” nie ma wpływu na treść skarżonego orzeczenia. Skarżąca nie precyzuje tych przepisów. Zarzut oddalenia wniosków dowodowych o przesłuchanie dwóch świadków nie jest zasadny, gdyż wnioski te odnosiły się do okoliczności przydzielania obwinionej spraw do rozpoznania, natomiast w sprawie przewinienie obwinionej obejmuje etap już po wyrokowaniu i dotyczy naruszeń przepisu art. 423 § 1 k.p.k. przez

nieterminowe sporządzanie uzasadnień wyroków. Ponadto obciążenie obwinionej sprawami zostało udowodnione na podstawie innych dowodów, dlatego Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji mógł zasadnie oddalić wnioski dowodowe o przesłuchanie świadków (B. G. i H. W.) na podstawie art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku art. 128 u.s.p.

Nie ma też błędu w ustaleniach przyjętych za podstawę orzeczenia, gdyż zakres zasadniczych ustaleń w sprawie wyznaczały niesporne terminy, w których obwiniona powinna sporządzić uzasadnienia wyroków. Sporządzenie uzasadnień wyroków z przekroczeniem terminów nie jest kwestionowane. W warstwie faktycznej nie zostały też pominięte okoliczności przedstawiane w odwołaniu, które mogły mieć wpływ na opóźnienie w sporządzaniu uzasadnień.

Obwiniona odwołując się do nierównomiernego obciążania i przydzielania jej spraw nie może podważyć stwierdzonych naruszeń art. 423 § 1 k.p.k. Wobec jej wniosku o uniewinnienie wydaje się, że sędzia przedstawia okoliczności związane z przydzielaniem spraw (złożonych, obszernych, wieloosobowych, wieloczynowych) dla stwierdzenia braku jej winy w naruszeniu art. 423 § 1 k.p.k.

Jednak okoliczności wskazywane w odwołaniu nie zostały pominięte w ocenie stopnia jej winy. Wszak Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji miał na uwadze „spiętrzenie obowiązków spoczywających na obwinionej”, zmniejszoną obsadę wydziału i dzielnie spraw na mniejszą ilość sędziów, nierównomierne obciążenie pracą sędziów w wydziale na niekorzyść obwinionej, załatwienie znacznie więcej spraw niż inni sędziowie i sporządzenie największej ilości uzasadnień, rozpoznawanie spraw tzw. „starych” bądź zagrożonych przewlekłością, skomplikowany charakter spraw, w których zaniechała terminowego sporządzenia uzasadnienia, jakość jej uzasadnień i wysoki poziom stabilności orzecznictwa.

Na podstawie tych okoliczności nie można stwierdzić braku zawinienia (Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji stwierdził „nieznaczny stopień zawinienia”). Przekroczenie terminów sporządzenia uzasadnień jest oczywiste i strona podmiotowa musi być odnoszona do naruszenia tego podstawowego obowiązku sędziego. Naruszenie przepisu art. 423 § 1 k.p.k. nie było jednostkowe i przekroczenia terminów sporządzenia uzasadnień były znaczne, gdyż wynosiły kilkadziesiąt dni (42, 64, 73,95, 96, 97) lub ponad sto dni (132, 159, 173, 191). Nie można więc uznać, że zachodzi „swoisty

kontratyp” wyłączający winę skoro przewinienie obwinionej obejmuje aż 10 przekroczeń terminów w okresie ponad dwóch lat, przy bardzo dużych opóźnieniach w sporządzaniu uzasadnień wyroków. Z protokołu wizytacji (k. 358) wynika, że sędziowie sami wyznaczali terminy rozpraw i posiedzeń, zatem nie obowiązywał administracyjny reżim w tym względzie. Nie bez znaczenia w tej ocenie jest uprzednie dyscyplinowanie obwinionej karą nagany za podobne przewinienie. Nie pozwala to przyjąć braku winy w niedopełnieniu obowiązku terminowego sporządzania uzasadnień.

Wobec powyższego nie było podstaw do uniewinnienia, jak również do przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Zaskarżony wyrok należało zatem utrzymać w mocy (art. 437 § 1 k.p.k. w związku z art. 128 u.s.p.).